

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ETELÄ-
KARJALAN
LIITTO

ILMASTOSUUNNITELMAA 2025-2029 TÄYDENTÄVÄ MATERIAALI

Lemi

Esipuhe

Lemin kunnan ilmastosuunnitelma on laadittu vuosien 2023-2025 aikana. Työtä koordinoi Etelä-Karjalan liitto. Ilmastosuunnitelmien laatimiseen saatiin ympäristöministeriön myöntämä valtionavustus. Ilmastosuunnitelman sisältö noudattaa ilmastolain (423/2022) § 14a mukaisia vaatimuksia.

Ilmastosuunnitelmatyön aikana osallistettiin laajasti Lemin kunnan henkilöstöä, päättäjiä, kuntalaisia, nuoria ja alueen muita toimijoita. Yhteistyötä tehtiin Etelä-Karjalan muiden kuntien sekä alueella käynnissä olevien ilmastohankkeiden kanssa. Suunnitelma laadittiin samanaikaisesti viiden muun Etelä-Karjalan kunnan kanssa (Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti, Luumäki, Taipalsaari) ja suunnitelman tekoa koordinoi Etelä-Karjalan liitto.

Tässä taustamateriaalissa esitellään osallistamisen lisäksi suunnitelmatyöhön vaikuttaneet useat viime vuosien aikana Etelä-Karjalan alueella laaditut, teemaan kytkeytyvät suunnitelmat ja selvitykset.

Lisäksi luodaan katsaus kunnan nykytilaan, jonka pohjalta ilmastosuunnitelmatyöhön lähdettiin ja lopuksi esitellään hankkeen aikana tehdyt osallistamistoimet sekä viestintä.

Ilmastosuunnitelman kuvituksesta vastaavat Lemin koulun 1.-9. luokkien oppilaat. Kuvitus on laadittu otsikolla ” **Mikä kotikuntani luonnossa on parasta ja mikä puolestaan herättää huoleni?** ”

Sisällysluettelo

- 1) [Lemin ympäristöohjelma 2015-2016](#)
- 2) [Etelä-Karjalan liikennestrategia 2040](#)
- 3) [Länsi-Saimaan jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelma 2023](#)
- 4) Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkkoselvitys 2023
- 5) [Etelä-Karjalan kiertotalouden tiekartta](#)
- 6) Hiilineutraali Etelä-Karjala –ilmastotiekartta (luonnos / syksy 2024)
- 7) Päästöskenaario / syksy 2023

- 8) Nykytilanteen kartoitus
- 9) Hankkeen aikana tehty työ
- 10) Ideoita ja materiaaleja kuntien ilmastoviestinnän tueksi

1) Lemin ympäristöohjelma

- Lemin kunnalle on laadittu [ympäristöohjelma](#) osana EAKR-rahoitteista Etelä-Karjalan kuntien ympäristöohjelma –hanketta vuosina 2015-2016.
- Hankkeessa laadittiin ympäristöohjelmat jokaiselle Etelä-Karjalan kunnalle sekä maakunnan yhteinen ympäristöohjelma. Ympäristöohjelmat on rakennettu jokaisen kunnan omat lähtökohdat ja tarpeet huomioiden positiiviseen keskittyen.
- Ympäristöohjelmassa hyväksytyt tavoitteet ja toimenpiteet tukevat suoraan useita ilmastosuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä.

2) Etelä-Karjalan liikennestrategia 2040

- [Etelä-Karjalan liikennestrategia](#) laadittiin edellisen kerran vuonna 2020. Liikennestrategian laatimisen jälkeen toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia (koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan), joiden vuoksi strategian päivittäminen on ollut tarpeellista.
- Visio 2040: Etelä-Karjalan liikennejärjestelmä mahdollistaa maakunnassa sijaitsevien tuotantolaitosten, yritysten ja palveluntuottajien kuljetusketjujen kustannustehokkaat ja luotettavat yhteydet maitse ja vesitse.
- Tiedon hyödyntäminen, liikenneyhteydet ja toimiva julkinen liikenne tukevat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästä liikkumisesta, ihmisten hyvinvointia, opiskelua, työssäkäyntiä, matkailua, yritysten kilpailukykyä ja maakunnan elinvoimaa.
- Maakunnan liikennejärjestelmä edistää ilmastotavoitteiden saavuttamista erityisesti kestäviin liikkumistapoihin tukeutuen sekä mahdollistaa sujuvat ja turvalliset henkilöliikenteen matkat ja elinkeinoelämän kuljetukset. Rataverkko mahdollistaa sekä henkilö- että tavaraliikenteen palvelujen parantamisen ja lisäämisen.
- Ilmastosuunnitelman toimenpiteet ovat Etelä-Karjalan liikennestrategian 2040 mukaisia.

3) Länsi-Saimaan jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelma

- [Länsi-Saimaan jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelman](#) tavoitteena on lisätä aktiivisen liikkumisen suosiota Taipalsaaren, Savitaipaleen, Lemminkäisten ja Luumäen kunnissa. Edistämishjelma sisältää seudulliset jalankulun ja pyöräliikenteen vision ja tavoitteet, joiden mukaan on laadittu toimenpideohjelma.
- Työn tarkoitus on parantaa jalankulun ja pyöräliikenteen olosuhteita, turvallisuutta ja houkuttelevuutta. Työn tuloksena laadittiin selkeä näkemys jalankulun ja pyöräliikenteen edistämisen periaatteista, joihin jatkosuunnittelu perustuu. Edistämishjelma linjaa miten kävelyn pääreittejä ja pyöräliikenteen tavoiteverkkoa voidaan tulevaisuudessa parantaa väylien pitkäjänteisellä kehittämisellä. Infran kehittämisen ohella esimerkiksi viestinnän ja palvelujen kehittäminen on tärkeä osa toimenpideohjelmaa. Viestintä tukee muita jalankulun ja pyöräliikenteen edistämisen toimenpiteitä, ja sen avulla saadaan lisättyä myös muiden toimenpiteiden hyötyjä.
- Lemminkäisten visio Länsi-Saimaan jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelmassa: *”Liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia on tarjolla kaiken ikäisille.”*
- Länsi-Saimaan jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelma tukee Etelä-Karjalan liikennestrategian tavoitteita kestävästä liikkumisesta edistämiseksi: *Lisätään jalankulkua, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä uusia liikkumispalveluja edistäviä toimintatapoja, rahoitusta ja toimenpiteitä kaupungeissa ja kehittyvissä taajamissa.*

4) Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkkoselvitys

- Etelä-Karjalan liitto selvitti vuonna 2023 ympäristöministeriön rahoituksella vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon kehittämisen edellytyksiä maakunnan alueella. Tarkasteltavia käyttövoimia olivat sähkö, biokaasu ja vety.
- Selvitys koostuu kolmesta työpaketista, jotka ovat [valmiusanalyysi](#), [ohjekirja](#) ja [jakeluasemasuunnitelma](#).
- Ohjekirja on konkreettinen työkalu tukemaan jakeluverkkoasemien perustamista kunnissa.
- Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkkoselvityksen jakeluasemasuunnitelma huomioitiin ilmastosuunnitelman toimenpiteiden laatimisessa.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkkoselvityksen ehdotukset uusista lataus- ja tankkausasemista Lemille

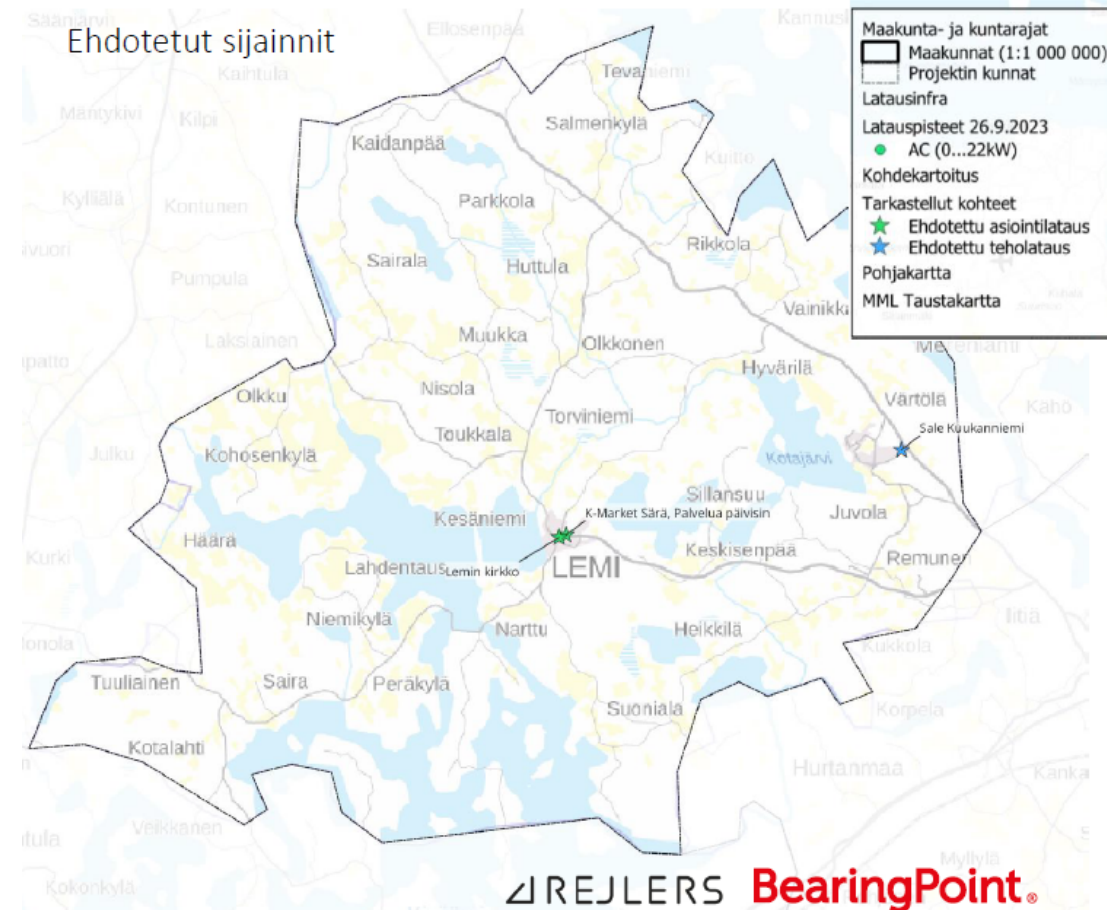
Ehdotettuja sijainteja on 3 kpl. Sale Kuukanniemi palvelisi autoilijoita matkalla Lappeenrannan ja Savitaipaleen välillä. Lemmi keskustassa olisi hyvä olla asiointilatausta saatavilla – ehdotukseen on merkitty kaksi eniten pisteitä saanutta kohdetta.

Ehdotetut sijainnit on laadittu haastatteluilla kootun alustavan kohdelistan ja sen lisäksi tehdyn pisteytyksen perusteella.

Koska Lemmi alueella ei ennestään ole julkista latausta saatavilla, ehdotus parantaisi huomattavasti nykyistä saavutettavuutta.

Sale Kuukanniemen yhteyteen sijoitettava latauspiste parantaisi kokonaisuudessaan saavutettavuutta tien 13 ympäristössä, sillä lähimmät julkiset latauspisteet ovat joko Savitaipaleella pohjoisessa tai etelän suunnassa Skinnarilassa ja Sammonlahdella.

Etelä-Karjalan liitto selvitti vuonna 2023 ympäristöministeriön rahoituksella vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon kehittämisen edellytyksiä maakunnan alueella. Selvitys koostuu kolmesta työpaketista, jotka ovat valmiusanalyysi, ohjekirja ja jakeluasemasuunnitelma. [Ohjekirja](#) on konkreettinen työkalu tukemaan jakeluverkkoasemien perustamista kunnissa.

5) Etelä-Karjalan kiertotalouden tiekartta

- [Etelä-Karjalan kiertotalouden tiekartassa](#) on määritelty maakunnallisiksi kiertotalouden päämääriksi:
 - 1) Kestävä hyvinvointi, ei päästöjä, jätettä eikä ylikulutusta
 - 2) Ympäristöliiketoiminnan ja -työpaikkojen kasvu
 - 3) Ympäristö- ja kiertotalousosaamisen ja –koulutuksen vahvistaminen
- Kiertotaloudessa pyritään luomaan taloudellista arvoa aiempaa vähemmästä materiaalmäärästä sekä säilyttämään materiaalit ja niihin sitoutunut arvo taloudessa mahdollisimman pitkään.
- Kiertotaloudella tarkoitetaan materiaalitehokkuuden parantamista, tuotteiden eliniän pidentämistä tuotesuunnittelulla, kierrätyksen lisäämistä, tuotteiden sijasta palveluiden kuluttamista, ostamisen sijasta lainaamista, sekä jakamista ja korjaamista.
- Ilmastosuunnitelman toimenpiteet ovat Etelä-Karjalan kiertotalouden tiekartan mukaisia.

6) Hiilineutraali Etelä-Karjala –ilmastotiekartta (luonnos / syksy 2024)

- Etelä-Karjala on yksi HINKU-maakunnista ja tavoittelee 80 prosentin kasvihuonekaasupäästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.
- Hiilineutraali Etelä-Karjala –ilmastotiekartan tavoitteena on muodostaa kuva maakunnan nykytilanteesta, tarjota skenaario päästöjenvähentämispolusta ja lisäksi kuvata tarvittavia maakunnallisia toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi.
- Pääpaino Hiilineutraali Etelä-Karjala –tiekartassa on merkittävässä, kuntarajat ylittävissä toimenpiteissä. Maakunnan tiekartta toimii kokoavana ja siihen on kerätty eri alueellisten toimijoiden edistettäviä ja kuntien yhteistoiminnassa tehtäviä hankkeita.
- Hiilineutraali Etelä-Karjala tiekarttaa käytetään tämän kuntakohtaisen ilmastosuunnitelman taustamateriaalina. Tiekartasta myös poimittiin kuntien ilmastosuunnitelmiin ehdotuksia kunnille osoitetuista toimenpiteistä.

7) Päästöskenaario / syksy 2023

- Lemillä ilmastotyöhön syvennyttiin laskemalla marraskuussa 2023 arvio päästökehityksestä tuleville vuosille. Skenaariossa tavoitteeksi asetettiin HINKU-maakunnan mukaisesti -80% päästövähennys.
- Tavoiteskenaariossa päästiin -79,2 % päästövähennykseen (sis. päästöhyvitykset). Ilman päästöhyvityksiä päästiin -58,2 % päästövähennykseen.
- Suurimmat vähennyspotentiaalit todettiin olevan rakennusten energiatehokkuudessa ja tieliikenteessä.
- Maatalouden päästöissä on odotettavissa melko pieniä muutoksia tulevina vuosina. Maataloussektorilla tapahtuu kuitenkin paljon käytännön ilmastotyötä, jota pyritään nostamaan esiin ja tuomaan näkyväksi muun muassa alueella käynnistyvillä maaseudun ilmastohankkeilla.
- Laskenta perustuu Suomen ympäristökeskuksen [ALas-malliin](#) ja [Hinku-laskentasääntöihin](#).

LEMI 2007 - 2030	nimetön skenaario -79.2%	Vähennettävät päästöt (kuilu) 0.3 kt CO ₂ e
 Rakennusten energiankulutus		-84.5%
 Tieliikenne		-59.5%
 Maatalous		-36.5%
 Muut sektorit		-59.2%
 Sähkön päästökerroin		
 Päästöhyvitykset		-6.6 kt CO ₂ e

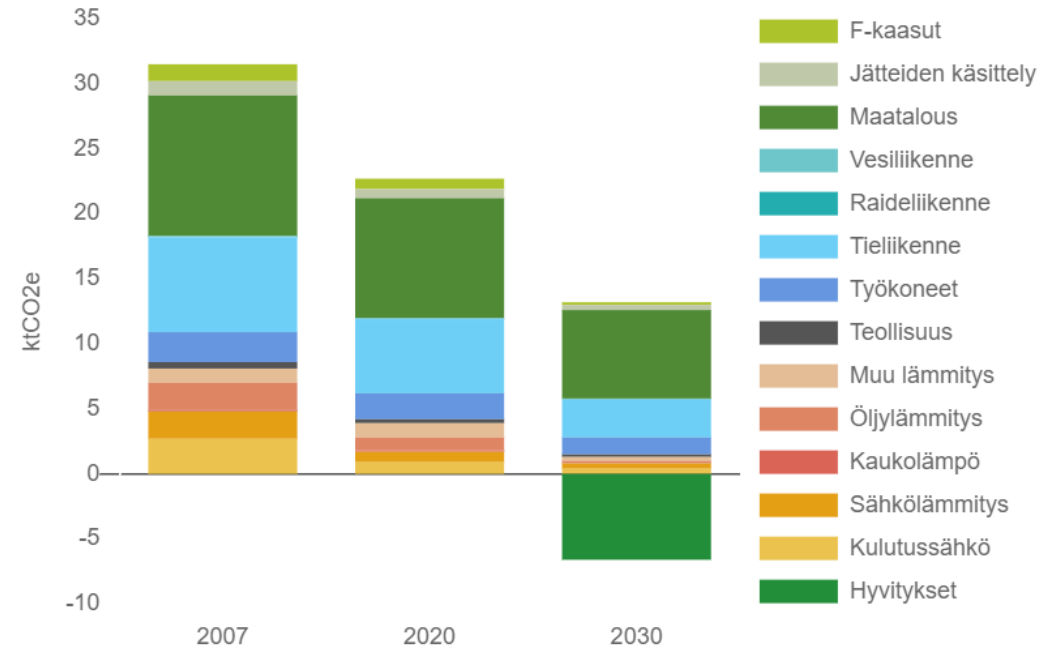
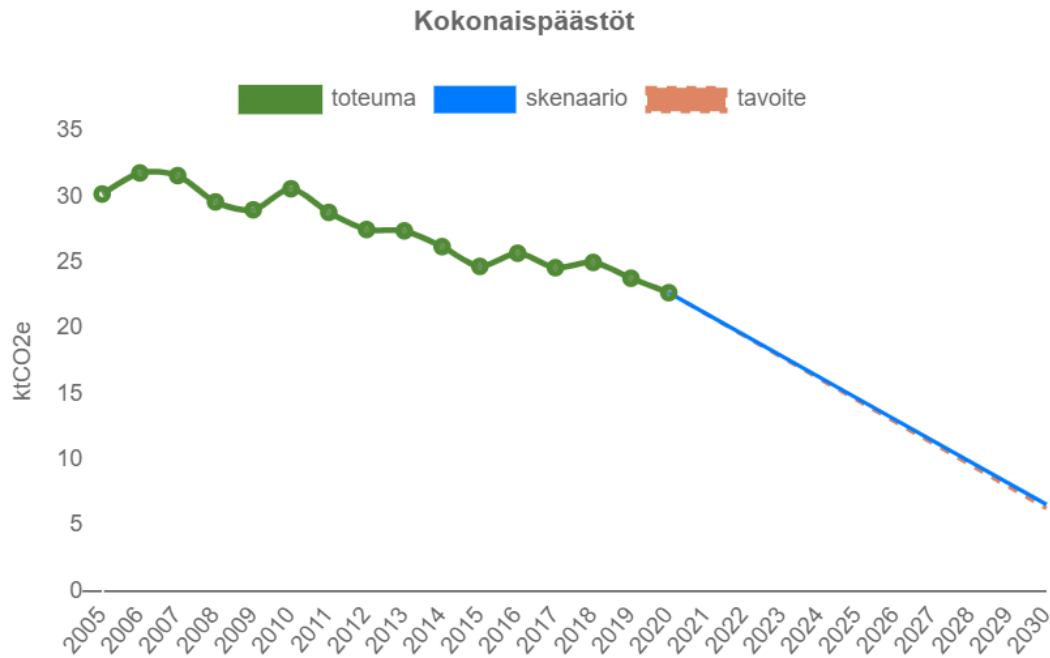
LEMI 2007 - 2030	nimetön skenaario -58.2%	Vähennettävät päästöt (kuilu) 6.9 kt CO ₂ e
 Rakennusten energiankulutus		-84.5%
 Tieliikenne		-59.5%
 Maatalous		-36.5%
 Muut sektorit		-59.2%
 Sähkön päästökerroin		
 Päästöhyvitykset		0.0 kt CO ₂ e

LEMI
2007 - 2030

nimetön skenaario
-79.2%

Vähennettävät päästöt (kuilu)
0.3 kt CO₂e

Skenaarion yhteenveto

8) Nykytilan kartoitus sektoreittain (2024)

- 8.1 Lemi lukuina
- 8.2 Energian kulutus
- 8.3 Kestävä liikkuminen
- 8.4 Kestävä ruokajärjestelmä ja maatalous
- 8.5 Metsät ja hiilinielut
- 8.6 Sopeutuminen ja varautuminen
- 8.7 Ilmastoviestintä
- 8.8 Vahvuudet ja mahdolliset ilmastotyön painopisteet

8.1 Lemi lukuina

Asukasluku: 2862 (2023)

- Asuntokuntia 1346 kpl

- Alle 15-vuotiaita 16,6 % väestöstä
- Yli 15-64 -vuotiaita 56,4 % väestöstä
- Yli 64-vuotiaita 26,9 % väestöstä

[Kuntien avainluvut | Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)

- Vapaa-ajan asuntoja 1380 kpl (2023)

[Kuntien vapaa-ajan asunnot \(stat.fi\)](#)

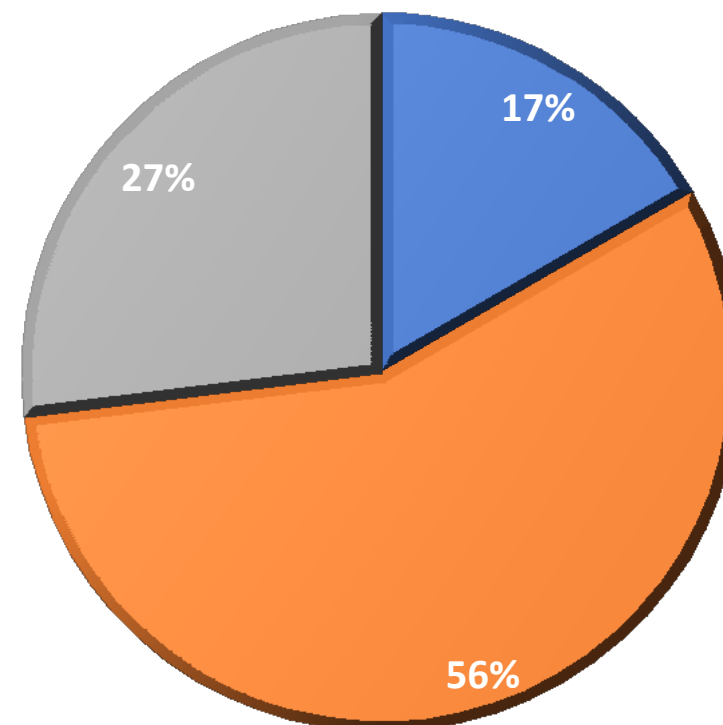
- Kokonaispinta-ala 262,48 km², josta 17% on vesistöjä

[Tilastot \(Maanmittauslaitos\)](#)

[Tilastot \(Järviwiki\)](#)

Lemin asukkaiden ikäjakauma

■ Alle 15-vuotiaita ■ 15-64 -vuotiaita ■ Yli 64-vuotiaita

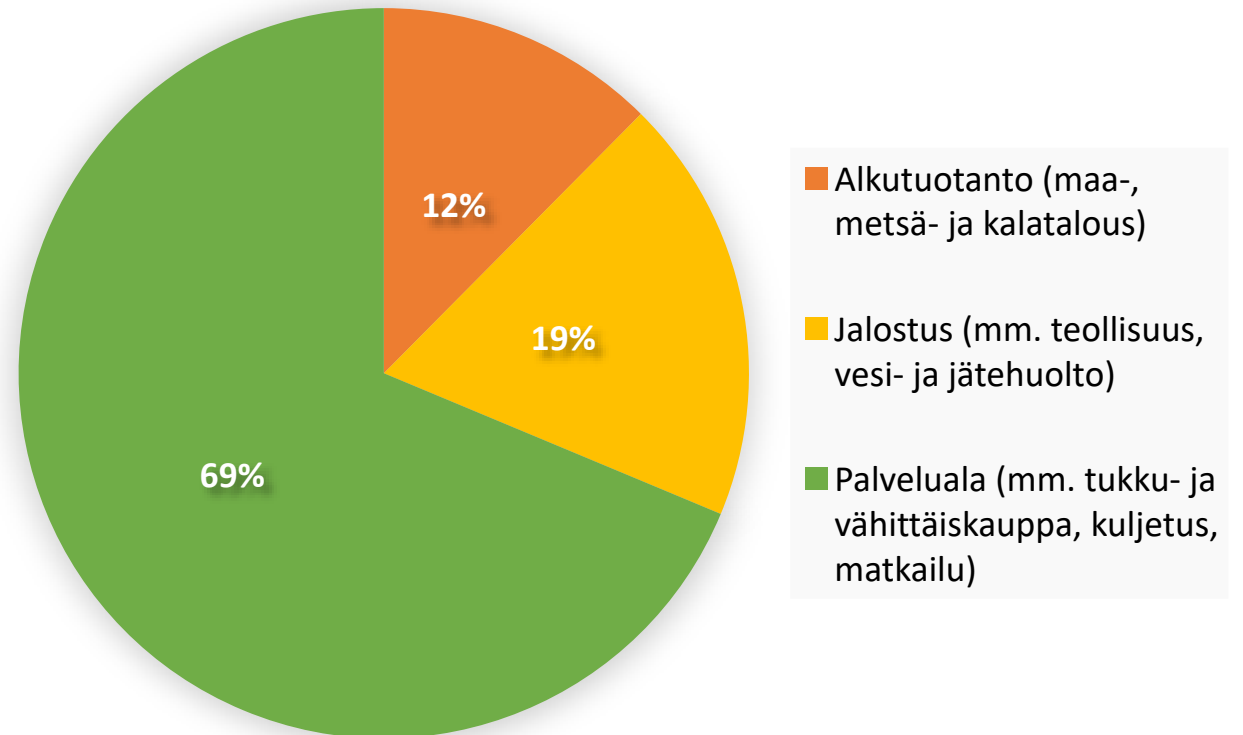

8.1 Lemi lukuina

- Alueella olevat työpaikat 466 kpl (2022)

[Kuntien avainluvut \(stat.fi\)](https://stat.fi)

Työpaikkojen jakauma

8.2 Energian kulutus (2024)

Organisaation oma energiantuotanto:

Kuukanniemen koululla ja Vanamokodilla (kunnan täysin omistama yhtiö) aurinkopaneelit. Suunnitteilla koulukeskukselle myös aurinkopaneeleita. Pelastuslaitoksen puolelta noussut tärkeä kysymys: kuinka voimalan saa kytkettyä pois päältä. Lemin Lämpö käyttää paikallista haketta, jonka kierto on n. 30 vuotta. Hakelaitos on elinkaarensa päässä. Edistetään ja tutkitaan uusia mahdollisuuksia tuottaa energia. Huoltovarmuus muistettava lämpölaitoksen toiminnassa.

Kunnan omistamien kiinteistöjen energiatehokkuus:

Neljässä talossa öljylämmitys, kaksi menee Palolaan. Kaksi taloyhtiötä sijaitsee Lemin keskustassa, melko helposti otettavissa kaukolämmön piiriin. Maakaasulämmitteisiä taloja ei ole, sähkölämmitteisiä taloyhtiöitä on kolme.

Rakennusten energiakatselmukset ja energiaremontit:

Älykkäitä ohjausjärjestelmiä on otettu käyttöön ja uudistettu. Kolmen kunnan rakennuksen osalta käytössä, lisää ollaan ottamassa. Seurakunnan ja EKHVA:n toimintasuunnitelmat vaikuttavat myös. Vanamokodilla on roudasta johtuvaa elämistä, suunnittelu käynnissä, lämmöneristykset tehty huonosti. Eristystöitä tarkoitus tehdä.

Valaistuksen vaihtamista ledeiksi jatketaan, on tehty jo. Liikuntapaikkojen valaistuksessa kehitettävää. Paloaseman yhteyteen mahdollista hankkia valaistuksen älykästä ohjausta.

8.2 Energian kulutus (2024)

Sähkön kulutus: Kunnassa ei ole käytössä uusiutuva sähkö (Hansel)

Kulutus ja kierrätys:

Kierrätetään ja kiertotalous- sekä elinkaariajattelu on mukana niin uudisrakentamisessa, kuin saneerauksessa ja purkukohteissakin. Materiaalitori ei toistaiseksi ole käytössä.

Tuuli- ja aurinkovoimahankkeet:

Kunta on ollut joustavasti mahdollistamassa toimintoja kaavoitus- ja luparatkaisuilla. Esim. maalämpökaivo saatu tontille. Rakennusvalvonta toimii nopeasti ja ohjaa ketterästi. Tällä hetkellä ei käynnissä eteneviä aurinkovoimahankkeita, yksi yhteydenotto tullut, mutta ei ole lähtenyt etenemään

Koneet ja laitteet: Kunnalla vähän koneita. Laitteita päivitetään energiaystävällisemmiksi siinä yhteydessä, kun uuden hankinta on ajankohtaista.

Vesihuolto:

Meillä on noin 600 liittynyttä asiakasta eli vajaa puolet kunnan asukkaista. Tehostamista saadaan, kun aloitetaan yhteistyö Lappeenrannan Energian kanssa. Nyt meillä on tukkuvesisopimus heidän kanssa eli voimme ostaa kaiken talousveden Lappeenrannasta. Lemillä on kolme vesiosuuskuntaa ja heidän kanssa pidetään satunnaisesti palaveria, joissa käydään ajankohtaisia asioita läpi. Lisäksi yksi vesiosuuskunta on saanut avustusta, jolla tutkitaan heidän mahdollinen sulautuminen Lemmin vesi- ja viemärlaitokseen.

8.3 Kestävä liikkuminen (2024)

Kuntaorganisaation yhteiskäyttöautot ja työsuhdepyörät:

Kunnalla ei ole yhteiskäyttöautoja. Henkilöstön työsuhdepyöräetua selvitetään.

Kuntaorganisaation käytössä olevien ajoneuvojen käyttövoimat:

Kunnalla on kaksi pakettiautoa, traktori ja mönkijä. Tähän asti ohjaava tekijä on ollut hinta sekä se, että hankittavien ajoneuvojen pitää pystyä tekemään niille tarkoitettut työt. Käyttövoimana toistaiseksi diesel.

Sähköautojen latauspisteet ja biokaasuautojen tankkausasemat:

Ajatus olisi sijoittaa sähköautojen latauspisteitä koulukeskukselle, niin että ne palvelisivat kahta tahoa. Yön ja viikonlopun/pyhien/lomien ajaksi julkinen ja työpäiviksi yksityinen latauspiste. Lemin kirkonkylän kauppias luvannut tehdä latauspisteen. Neste ja Kesko tekevät yhteistyötä, mutta lataus-appikuvio on koettu villiksi ja vaikeaksi.

Lemillä ei ole biokaasun tankkausasemaa.

8.3 Kestävä liikkuminen (2024)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen:

Lemillä on kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, jota toteutetaan ja päivitetään. Ohjelmasta tiedotetaan.

Vesi- ja raideliikenne:

Lemillä ei ole tehty suunnitelmia kestävän vesillä liikkumisen edistämiseksi. Lemillä toiminta on hyvin pientä. Kivijärvellä tehdään yhteistyötä Luumäen kanssa. Raideliikennettä Lemillä ei ole.

Matkaketjut:

Polkupyöräparkkien lisäämistä mietitään.

Muut huomiot julkisesta liikenteestä:

Savitaipaleelta tuleva bussi koukkaa Lemin kautta. Asiointiliikennettä ei enää ole kylille, tilauksesta järjestyy. Ainoa mahdollisuus vaikuttaa joukkoliikenteeseen ovat kutsupohjaiset ratkaisut.

8.4 Kestävä ruokajärjestelmä ja maatalous (2024)

Lähi- ja kasvisruoka:

Olemme kehittäneet toimintaa uuden ruokapalveluiden esihenkilön kanssa. Lähi- ja kasvisruokaa on paremmin tarjolla. Jauhelihaa on korvattu soijarouheella. Pyrimme edistämään asiaa seuraamalla yleistä kehitystä alalla ja verkostoitumalla.

Ruokahävikki:

Hävikkiä seurataan kohteittain. Henkilökunta seuraa ja joissakin tapauksissa annostelee aterioita. Meillä on mahdollista ostaa tähteeksi jäänyttä ruokaa kotiin.

Ruokalistan huolellisella suunnittelulla on pystytty vähentämään ruokahävikkiä mukavasti. Lapsilla on myös mahdollisuus tuunata omaa ruokaansa erilaisilla yrteillä, suolattomilla mausteilla ja jopa Poppamiehen kastikkeilla (Chilipaprikat sisältävät runsaasti C- ja E-vitamiineja, A vitamiinin esiastetta ja B vitamiinia) tuunaus myös pienentää hävikkiä. Kasvisruuan osuutta ollaan lisätty. Erilaisia kaaliruokia ja kasvisseosekeittoja löytyy listalta. Kasvispihvejä ja pullia sekä pinaattia on myös listalla. Käytämme jonkin verran myös soijarouhetta lihan korvikkeena. Kuuden viikon ruokalistalla ei ole ns. punaista lihaa kuin yhtenä päivänä (lasten lempiruuan makkaran muodossa.) Omalta kylältä on otettu joitain vihanneksia ja hedelmiä. Budjetin puitteissa käytetään luomu ja lähiruokaa niin paljon kuin vain mahdollista.

Kunnan omistamat pellot, niiden käyttö:

Lemillä toteutettu useita kosteikkoja.

Kunnan ja maataloustuottajien välinen vuoropuhelu. Käydäänkö sitä? Onko tarvetta edistää?

Tässä olisi edistämisen tarvetta.

8.5 Metsät ja hiilinielut (2024)

Kunnan metsäpinta-ala (sis. Metsämaa, kitumaa ja tuottamaton metsämaa)

- Noin 16 239 ha
- Metsämaan osuus kunnan kokonaispinta-alasta n. 62%

Kunnan omistamat metsät

Kunnan omistama metsäpinta-ala on yht. alle 200 ha. Virkistysmetsien yhteenlaskettu pinta-ala n. 50 ha (asuinalueet ja niihin rajautuvat metsät).

Suojeltujen alueiden yhteispinta-ala: Helmi-ohjelmassa 35,4 ha suoalue. Kaikki metsät on sertifioitu FSC:llä. FSC edellyttää, 5 % metsistä jätetään käsittelemättä ja 5 % käsitellään erityiskohteina. Suojelualueiden lisäämiselle ei tällä hetkellä nähdä tarvetta (fsc).

Kunnan metsäsuunnitelman tilanne:

Metsäsuunnitelman tilanne: Stora Enson kanssa tehty sopimus metsän hoidosta. Sopimus on pari vuotta sitten päivitetty.

8.6 Sopeutuminen ja varautuminen (2024)

Kunnassa tehdyt toimenpiteet ilmastonmuutoksen tai poikkeavien tilanteiden varalta:

Pitkinä kuivina jaksoina nurmikenttiä sadetetaan. Vanhainkotiin 14 ilmalämpöpumppua asennettu, kilpailutetaan lisää ja keväällä 2024 mahdollista asentaa uusia paikallisen yrityksen toimesta.

8.7 Ilmastoviestintä (2024)

Kunnan tekemän ilmastoviestinnän määrä ja laatu:

Viestinnän vuosikello on käytössä. Kesälehti on suunnitelmallista viestintää. Erilaisiin kampanjoihin osallistutaan (mm. Astetta alemmas, miljoona roskapussia, pyöräilyviikko). Ilmastomuutokseen liittyvistä asioista tulee viestittyä harvemmin ja ilmastoviestinnälle ei ole kunnassa selvää strategiaa. Haasteena viestinnässä pienet resurssit.

Käytetyt kanavat:

Kunnan Internet-sivut, kunnan FB-sivut ja -ryhmät, Instagram, Sähköposti, Asukastilaisuudet, Tiktok, Snapchat, Kesälehti

Toteuttajat:

Hallintosihteeri, hallinnon asiantuntija, hyvinvointikoordinaattori, nuorisotyöntekijä. Jokainen omaan tehtävänalaansa liittyen.

Mitä haasteita:

Vähäiset resurssit ja osaaminen.

Mahdolliset suunnitelmat ilmastoviestinnän kehittämiseksi:

Yhteistyötä on lisättävä, niin liiton kuin naapurikuntien kanssa. Koulutus ilmastoviestinnän kehittämiseksi voisi olla tarpeellista. Perusasiat kuntoon >> yhtenäiset tiedotteet koko maakunnassa + oman kunnan asioita. Tuki ja valmiit materiaalit kiinnostavat.

8.8 Vahvuudet ja mahdolliset ilmastotyön painopisteet (2024)

- Kunnan metsät sertifioituja- hyvä käytäntö jaettavaksi muihin kuntiin
- Kunnan ruokapalveluissa innovatiivisia ja hyväksi todettuja käytäntöjä ruokahävikin pienentämiseksi ja kasvisruoan osuuden kasvattamiseksi - myös tässä muilla opittavaa
- "Luontaiset" keskusteluyhteydet alueen maatalousyrittäjiin, yhteiselle kehitystyölle hyvät edellytykset

Yhteenveto investointeja edellyttävistä toimenpiteistä

Toimenpide	Arvio kustannusvaikutuksesta
Luovutaan fossiilisesta lämmityksestä kunnan kiinteistöissä ja korvataan se mm. lämpöpumppuratkaisuilla	Korvaavan järjestelmän investointikustannus, maksaa tyypillisesti itsensä takaisin
Kehitetään kiinteistöjen energiatehokkuutta mm. älykkäillä ohjausjärjestelmillä, tilatehokkuutta parantamalla ja rakenteellisilla ratkaisulla (kuten eristys ja ikkunat)	Järjestelmien ja saneerausten investointikustannukset, mahdollisuus säästää lämmityskuluissa
Lisätään aurinkoenergian tuotantoa kunnan kiinteistöjen katoilla ja muissa rakenteissa	Investointikustannukset, erilaisia rahoitusvälineitä saatavilla, madaltuneet ostosähkön kustannukset
Toteutetaan uudis-, saneeraus- ja purkuhankkeet vähähiilisinä ja energiatehokkaasti kiertotalous sekä rakennusten koko elinkaari huomioiden	Mahdollisuus kustannussäästöihin, kustannukset arvioitava hankekohtaisesti
Otetaan energiatehokkuus ja vähähiilisyys huomioon infrahankkeissa jo suunnitteluvaiheessa mm. massatasapaino huomioiden	Mahdollisuus kustannussäästöihin, kustannukset arvioitava hankekohtaisesti
Siirrytään katu- ja ulkovalaistuksessa energiatehokkaihin LED-valoihin sekä kehitetään valaistuksen ohjausta energiatehokkaaksi	Välttämättömät investointikustannukset (vuosittaiset määrärahat)
Hankitaan kuntaan vähähiilisiä ajoneuvoja ja kuljetuspalveluita hankintalainsäädännön mukaisesti	Välttämättömät investointikustannukset
Selvitetään henkilöstön työsuohdepyöräedun järjestämistä sekä mahdollisuutta käyttää (sähkö)polkupyörää työpäivän aikaisiin lyhyisiin matkoihin	Mahdollisen (sähkö)polkupyörän investointikustannus maltillinen
Toimeenpannaan pyöräilyn ja kävelyn kehittämissuunnitelma ja kytketään se ilmastosuunnitelman toteutukseen	Toimenpiteiden investointikustannukset vaihtelevat, rahoitusta saatavilla
Selvitetään tarvetta polkupyörien pysäköintipaikoille (esim. bussipysäkkien yhteyteen)	Mahdolliset toteutuksen investointikustannukset
Tarjotaan sähköauton latausmahdollisuutta kunnan kiinteistöissä lainsäädännön velvoitteiden mukaisesti	Välttämättömät investointikustannukset
Selvitetään ratkaisuja mahdollistaa sähköauton lataus iltaisin ja viikonloppuisin asukkaille ja matkailijoille	Mahdollisen toteutuksen kustannusvaikutukset selvítettävä

9) Hankkeen aikainen osallistaminen ja viestintä

- Kuntien ilmastosuunnitteluhankkeen aikana viestintää ja osallistamista toteutettiin sekä Etelä-Karjalan liiton että hankkeen edetessä yhä enenevästi myös kuntien toimesta.
- Hankkeen projektipäällikkö kirjoitti säännöllisesti Etelä-Karjalan liiton nettisivuille artikkeleita työn edistymisestä. Lisäksi yhteistyössä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ilmastoasiantuntijan kanssa laadittiin yleisesti projektia koskevia artikkeleita/tiedotteita:
 - [Ilmastosuunnitelmatyö käynnistyi Etelä-Karjalan kunnissa](#) 6.11.2023
 - [Taustaselvitystä, skenaarioita ja yhteistyötä ilmastotyössä](#) 7.2.2024
 - [Itä-Suomen ilmastokonferenssissa saatiin työkaluja hiilineutraaliuden tavoitteluun](#) 26.2.2024 / ELY
 - [Itä-Suomen ilmastokonferenssi, maakunnallisia ilmastotyöpajoja ja aktivointia](#) 3.5.2024
 - [Etelä-Karjalan kunnissa tehdään suunnitelmallista ilmastotyötä](#) 10.6.2024
 - [Torilla, tapahtumissa ja työpajoissa tavattiin kesän aikana ilmastotyössä](#) 1.10.2024
- Tekstit linkitettiin kuntien viestijöille hyödynnettäviksi.

9) Hankkeen aikainen osallistaminen ja viestintä

- Hankkeen aikana on toteutettu useita kyselyitä:
 - 1) kysely kuntien työntekijöille / syksy 2023
 - 2) kysely kuntien päättäjille / syksy 2023
 - 3) kysely kuntien viestinnästä vastaaville / talvi 2024
 - 4) kysely asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille / kesä 2024
 - 5) kysely yhdistyksille / kesä 2024
 - 7) kysely opetus- ja kasvatustyötä tekeville / syksy 2024
- Hankkeen aikana järjestettiin yhteistyössä CANEMURE-hankkeen kanssa neljä maakunnallista ilmastotyöpajaa + Follow up -tilaisuus, joihin kutsuttiin mukaan kuntien nimeämiä sidosryhmiä, mm. alueiden yrityksiä
- Toukokuussa 2024 järjestettiin [Ruokolahden STEP-opistolla Ilmasto- ja energiapäivä](#) laajan yhteistyökumppanijoukon kanssa
- Kuntien ilmastosuunnitteluhanke jalkautui kuntien kesätapahtumiin kesällä 2024 torikyselyllä sekä oman arjen ilmastovinkkaustehtävällä. Lemillä oltiin viranhaltijatorilla 26.6.2024.

9) Hankkeen aikainen osallistaminen ja viestintä

- Hankkeessa järjestettiin yksi alustava ja kaksi varsinaista työpajakierrosta. Alustavassa työpajassa tutustuttiin kunnan päästöjen muodostumiseen ja tehtiin skenaarioita siitä, kuinka päästöjä olisi mahdollista vähentää. Tavoitteiden ja toimenpiteiden asettamiseen tähtääviin, *Energia ja liikenne* sekä *Maatalous, metsät ja hiilinielut* -työpajakierroksille kuntia kannustettiin kutsumaan haluamiaan sidosryhmiä mukaan. Hyvän vuoropuhelun ja yhteistyön lisäämiseksi työpajoihin kutsuttiin aiheiden asiantuntijoita mukaan eri organisaatioista.
- Syksyllä 2024 ilmastosuunnittelukuntien kouluilla toteutettiin nuorten ilmastopäiväkiertue yhteistyössä laajan yhteistyökumppaniverkoston kanssa. Ilmastopäivään osallistuivat 1.-9. luokkien oppilaat ja joissain kunnissa myös lukiolaiset. Lemin koululla järjestettiin nuorten ilmastopäivä 6.9.2024.
- Ilmastosuunnittelutyön etenemistä seurattiin kuntien ilmastosuunnitelmatyöryhmässä, johon oli nimetty edustaja/edustajat jokaisesta mukana olevasta kunnasta. Työryhmään kutsuttiin vierailevia puhujia kulloinkin ajankohtaisten teemojen mukaisesti. Työryhmälle välitettiin hankkeen ajan tietoa teemaan liittyvistä ajankohtaisista tilaisuuksista, koulutuksista, ym.
- Kuntien viestinnästä vastaaville järjestettiin ilmastoviestinnän koulutuspäivä 3.9.2024. Koulutuksessa kerrottiin konkreettisia ja positiivisia ilmastoviestinnän esimerkkejä, joilla tsemppattiin kuntia löytämään omat vahvuutensa ja painopisteensä ilmastoviestinnässä.
- Helmikuussa 2025 Etelä-Karjala toimii Itä-Suomen ilmastokonferenssin pääjärjestäjänä. Tämän perinteeksi muodostuneen tapahtuman kohderyhmää ovat erityisesti kunnat.

10) Ideoita ja materiaaleja kunnan ilmastoviestinnän tueksi

- Kuntien viestinnästä vastaaville järjestettiin ilmastoviestinnän koulutuspäivä 3.9.2024. Kouluttajana toimi pitkän linjan viestinnän ammattilainen Tiina Hosiokoski (SEK Comms). Koulutuksessa kerrottiin konkreettisia ja positiivisia ilmastoviestinnän esimerkkejä, joilla tsemattiin kuntia löytämään omat vahvuutensa ja painopisteensä ilmastoviestinnässä. Kunnat saivat koulutuksessa käyttöönsä ja työstettäväkseen ilmastoviestintäsuunnitelman pohjan.

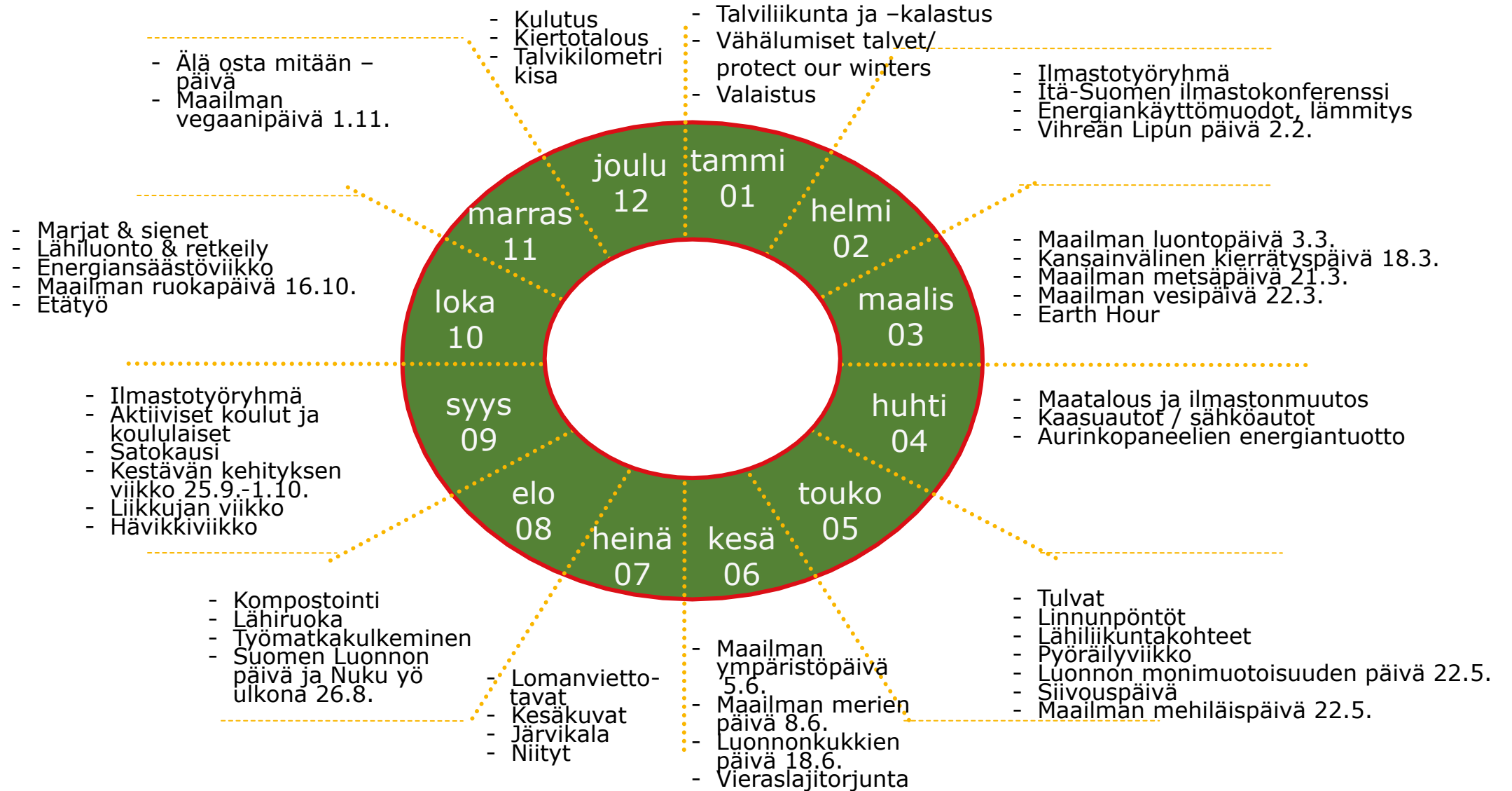
MATERIAALEJA

- [Keski-Suomen liitto - Pieni opas kuntien ilmastoviestintään](#)
- [Kuntaliitto – ilmastoviestintä kunnissa](#)
- [Kuntaliitto – kuntalaisten osallisuuden edistäminen](#)
- [Hiilineutraalisuomi.fi-verkkopalvelu](#) - toimintamalleja ja ohjeistuksia asukas- ja yritysyhteistyöhön ja ilmastoviestintään
- [Kestävä kaupunki –ohjelma: Saa kuulua -julkaisu](#)
- [VALONIA - Kansalliset kampanjat](#)

IDEOITA VIESTINTÄÄN

- Videot, Syken (Suomen ympäristökeskuksen) animaatiot ym. viestintämateriaali
- Tarinat ja henkilöiden tekemät arjen ilmastoteot
- Kunnan tekemät konkreettiset ilmastoteot
- Yhteistyö paikallisten koulujen kanssa
- Kilpailut / visat yms.

Lemin ilmastoviestinnän vuosikello – ehdotuksia sisällöistä

Lemin ilmastotyön vuosikello - ehdotus

